

Υπόθεση C-78/98

Shirley Preston κ.λπ.

κατά

Wolverhampton Healthcare NHS Trust κ.λπ.

(αίτηση του House of Lords
για την έκδοση προδικαστικής αποφάσεως)

«Κοινωνική πολιτική — Άνδρες και γυναίκες εργαζόμενοι — Ισότητα αμοιβών —
Υπαγωγή σε επαγγελματικό συνταξιοδοτικό σύστημα — Εργαζόμενοι που
απασχολούνται με μειωμένο ωράριο — Αποκλεισμός από το σύστημα — Εθνικοί
δικονομικοί κανόνες — Αρχή της αποτελεσματικότητας — Αρχή της ισοδυναμίας»

Προτάσεις του γενικού εισαγγελέα P. Léger της 14ης Σεπτεμβρίου 1999 I - 3204

Απόφαση του Δικαστηρίου της 16ης Μαΐου 2000 I - 3240

Περίληψη της αποφάσεως

1. *Κοινωνική πολιτική — Άνδρες και γυναίκες εργαζόμενοι — Ισότητα αμοιβής — Αγωγή για την υπαγωγή σε επαγγελματικό συνταξιοδοτικό σύστημα — Αποκλειστική προθεσμία έξι μηνών μετά τη λήξη της συναφούς απασχολήσεως — Επιτρέπεται — Τήρηση της αρχής της αποτελεσματικότητας του κοινοτικού δικαίου — Άρνηση λήψεως υπόψη των προγενεστέρων των δύο ετών προ της ασκήσεως της αγωγής σταδίων υπηρεσίας — Δεν επιτρέπεται — Παραβίαση της αρχής της αποτελεσματικότητας*
[Συνθήκη ΕΚ, άρθρο 119 (τα άρθρα 117 έως 120 της Συνθήκης ΕΚ αντικαταστάθηκαν από τα άρθρα 136 ΕΚ έως 143 ΕΚ)]

2. Κοινωνική πολιτική — Άνδρες και γυναίκες εργαζόμενοι — Ισότητα αμοιβής — Ένδικη προσφυγή ενώπιον εθνικού δικαστηρίου — Αρχή της ισοδυναμίας των δικονομικών κανόνων σε σχέση προς αυτούς που διέπουν τις αντίστοιχες ένδικες προσφυγές του εσωτερικού δικαίου — Ομοιότητα με ένδικη προσφυγή του εσωτερικού δικαίου — Ισοδυναμία των δικονομικών κανόνων — Κριτήρια

[Συνθήκη ΕΚ, άρθρο 119 (τα άρθρα 117 έως 120 της Συνθήκης ΕΚ αντικαταστάθηκαν από τα άρθρα 136 ΕΚ έως 143 ΕΚ): οδηγία 75/117 του Συμβουλίου]

3. Κοινωνική πολιτική — Άνδρες και γυναίκες εργαζόμενοι — Ισότητα αμοιβής — Αίτηση υπαγωγής σε επαγγελματικό συνταξιοδοτικό σύστημα σε περίπτωση διαδοχικών συμβάσεων περιορισμένης διάρκειας — Ανατρεπτική προθεσμία — Εφαρμογή σε καθεμία από τις συμβάσεις αυτές — Δεν επιτρέπεται — Παραβίαση της αρχής της αποτελεσματικότητας

[Συνθήκη ΕΚ, άρθρο 119 (τα άρθρα 117 έως 120 της Συνθήκης ΕΚ αντικαταστάθηκαν από τα άρθρα 136 ΕΚ έως 143 ΕΚ)]

1. Το κοινοτικό δίκαιο δεν απαγορεύει εθνικό δικονομικό κανόνα κατά τον οποίο η αγωγή για την υπαγωγή σε επαγγελματικό συνταξιοδοτικό σύστημα (από την οποία απορρέουν τα συνταξιοδοτικά δικαιώματα), αγωγή στηριζόμενη σε δυσμενή διάκριση λόγω φύλου αντιβαίνουσα στο άρθρο 119 της Συνθήκης (τα άρθρα 117 έως 120 της Συνθήκης αντικαταστάθηκαν από τα άρθρα 136 ΕΚ έως 143 ΕΚ), πρέπει να ασκείται εντός αποκλειστικής προθεσμίας έξι μηνών από τη λήξη της απασχόλησής στην οποία αναφέρεται η αγωγή, υπό την προϋπόθεση, πάντως, ότι η προθεσμία αυτή δεν είναι λιγότερο ευνοϊκή για τις αγωγές που στηρίζονται στο κοινοτικό δίκαιο απ' ό,τι για τις αγωγές που στηρίζονται στο εσωτερικό δίκαιο. Πράγματι, ο καθορισμός μιας τέτοιας προθεσμίας, στο μέτρο που συνιστά εφαρμογή της θεμελιώδους αρχής της ασφάλειας δικαίου, ανταποκρίνεται στις επιταγές της αρχής της αποτελεσματικότητας του κοινοτικού δικαίου, σύμφωνα με την οποία οι διαδικαστικές προϋποθέσεις των ενδίκων βοηθημάτων που έχουν προορισμό να εξασφαλίζουν τη διαφύλαξη των δικαιωμάτων που οι ιδιώτες έλκουν από το άμεσο αποτέλεσμα του κοινοτικού δικαίου δεν πρέπει να είναι διαμορφωμένες κατά τέτοιο τρόπο ώστε να καθιστούν πρακτικώς αδύνατη την άσκηση των δικαιωμάτων που αναγνωρίζει η κοινοτική έννομη τάξη.

Αντιθέτως, το κοινοτικό δίκαιο απαγορεύει εθνικό δικονομικό κανόνα κατά τον οποίο οι θεμελιώνουσες συνταξιοδοτικό δικαίωμα περιόδοι απασχόλησής τις οποίες έχει συμπληρώσει ο ενάγων υπολογίζονται αποκλειστικά και μόνο με βάση τις περιόδους απασχόλησής που έχουν διανυθεί μετά από μια ημερομηνία όχι προγενέστερη των δύο ετών προ της ασκήσεως της αγωγής. Είναι μεν αληθές ότι ένας τέτοιος δικονομικός κανόνας δεν στερεί ολοσχερώς τους ενδιαφερομένους από το δικαίωμα υπαγωγής στο συνταξιοδοτικό σύστημα, ωστόσο εμποδίζει να ληφθούν υπόψη όλα τα στάδια της υπηρεσίας που είχαν παράσχει οι ενδιαφερόμενοι σε χρόνο προγενέστερο των δύο ετών προ της ημερομηνίας ασκήσεως της αγωγής τους για τον υπολογισμό των παροχών που θα οφείλονταν ακόμη και μετά την ημερομηνία ασκήσεως της αγωγής.

(βλ. σκέψεις 31, 33-35, 37, 43-45, διατακτ. 1-2)

2. Προκειμένου να εκτιμηθεί κατά πόσον η εθνική νομοθεσία τηρεί την αρχή της ισοδυναμίας, σύμφωνα με την οποία οι διαδικαστικές προϋποθέσεις των

ενδίκων βοθημάτων που έχουν προορισμό να εξασφαλίζουν τη διαφύλαξη των δικαιωμάτων που οι ιδιώτες έλκουν από το άμεσο αποτέλεσμα του κοινοτικού δικαίου δεν μπορούν να είναι λιγότερο ευνοϊκές από τις αφορώσες παρόμοιες αξιώσεις που στηρίζονται στο εσωτερικό δίκαιο, ένδικη προσφυγή στηριζόμενη σε παράβαση διατάξεων νόμου όπως ο Equal Pay Act 1970, που ισχύει στο Ηνωμένο Βασίλειο, δεν μπορεί να θεωρηθεί ότι συνιστά ένδικη προσφυγή του εσωτερικού δικαίου παρόμοια με ένδικη προσφυγή στηριζόμενη σε παράβαση του άρθρου 119 της Συνθήκης (τα άρθρα 117 έως 120 της Συνθήκης αντικαταστάθηκαν από τα άρθρα 136 ΕΚ έως 143 ΕΚ). Πράγματι, εκ του λόγου και μόνον ότι, στο εσωτερικό δίκαιο, ο νόμος αυτός εφαρμόζει την κοινοτική αρχή της απαγορεύσεως των διακρίσεων λόγω φύλου όσον αφορά τις αμοιβές, όπως αυτή απορρέει από το άρθρο 119 της Συνθήκης και την οδηγία 75/117, δεν μπορεί να αποτελέσει την ενδεδειγμένη βάση συγκρίσεως των δικονομικών προϋποθέσεων διαφορετικών ενδίκων προσφυγών, της μιας ασκουμένης βάσει του κοινοτικού δικαίου και της άλλης στηριζόμενης στο εθνικό δίκαιο.

Προκειμένου να κριθεί αν η ένδικη προσφυγή την οποία επιτρέπει το εθνικό δίκαιο είναι ένδικη προσφυγή του εσωτερικού δικαίου παρόμοια με εκείνη με την οποία γίνεται επίκληση των δικαιωμάτων που απονέμει το άρθρο 119 της Συνθήκης, το εθνικό δικαστήριο οφείλει να εξακριβώσει την ομοιότητα των εν λόγω ενδίκων προσφυγών από πλευράς του αντικείμενου τους, της αιτίας τους και των ουσιωδών χαρακτηριστικών τους.

Το εθνικό δικαστήριο, προκειμένου να αποφανθεί ως προς το ισοδύναμο των δικονομικών κανόνων, οφείλει να εξε-

τάσει κατά τρόπο αντικειμενικό και αφηρημένο την ομοιότητα των εν λόγω κανόνων από πλευράς της θέσεώς τους στην όλη διαδικασία, της εξελίξεως της εν λόγω διαδικασίας και των ιδιομορφιών των κανόνων.

(βλ. σκέψεις 31, 51-53, 57 63, διατακτ. 3-5)

3. Το κοινοτικό δίκαιο, και δη η αρχή της αποτελεσματικότητας του κοινοτικού δικαίου, απαγορεύει δικονομικούς κανόνες που επιβάλλουν να ασκείται η αγωγή για την υπαγωγή σε επαγγελματικό συνταξιοδοτικό σύστημα (από την οποία απορρέουν τα δικαιώματα επί συνταξιοδοτικών παροχών), αγωγή στηριζόμενη σε δυσμενή διάκριση λόγω φύλου αντιβαίνουσα στο άρθρο 119 της Συνθήκης (τα άρθρα 117 έως 120 της Συνθήκης αντικαταστάθηκαν από τα άρθρα 136 ΕΚ έως 143 ΕΚ), εντός προθεσμίας έξι μηνών από τη λήξη της συμβάσεως (ή εκάστης των συμβάσεων) εργασίας την οποία αφορά η αγωγή, εφόσον πρόκειται για σταθερή εργασιακή σχέση πηγάζουσα από διαδοχικές συμβάσεις περιορισμένης διάρκειας, συναπτόμενες κατά τακτά χρονικά διαστήματα και αφορώσες την ίδια απασχόληση στην οποία εφαρμόζεται το ίδιο συνταξιοδοτικό καθεστώς. Είναι μεν αληθές ότι η ασφάλεια δικαίου επιβάλλει να μπορεί να καθοριστεί με ακρίβεια το χρονικό σημείο ενάρξεως της αποκλειστικής προθεσμίας· ωστόσο, στην περίπτωση τέτοιων συμβάσεων, ο καθορισμός της λήξεως κάθε συμβάσεως ως χρονικού σημείου ενάρξεως της αποκλειστικής προθεσμίας καθιστά εξαιρετικά δυσχερή την άσκηση του δικαιώματος που απονέμει το άρθρο 119 της Συνθήκης, έστω και αν υφίσταται δυνατότητα επακριβούς καθορισμού του εν λόγω σημείου ενάρξεως της αποκλειστικής προθεσμίας.

(βλ. σκέψεις 68-69, 72, διατακτ. 6)